

[Undervisningsministeren.]

forstår jeg meget godt, komme til at se en anelse tilfældigt ud. Men der er altså ikke tale om, som fru Ellen Strange Petersen spurgte, om regeringen nu kun ville ramme sådan lidt mere overskuelige og forholdsvist fredsommelige områder. Det rammer over et bredt felt.

Fru Tove Nielsen var betænkelig ved for store besparelser inden for uddannelsessektoren, og det er naturligvis en udtalelse, som jeg ikke kan være utilfreds med. Jeg kan love fru Tove Nielsen, at jeg heller ikke vil glemme den.

Fru Tove Nielsen sagde derefter, at det måske var lidt mærkeligt at spare her forud for gennemførelsen af en folkeskolereform. Jeg forstår i og for sig meget godt, at man kan få den tanke, og jeg mødte selv dette udspil med samme reaktion. Men der er intet i reformen, der vil vanskeliggøres af dette forslag.

Derimod kunne fru Tove Nielsen ikke give tilslutning til besparelserne, for så vidt angår den indskrænkede adgang til undervisning i instrumentalmusik ud fra betragtninger, som jeg i og for sig kan være meget enig i. Også hr. K. Helveg Petersen gav udtryk for betænkeligheder ved indskrænkningen i adgangen til at vælge instrumentalmusik. Det håber jeg så vi kan snakke os til rette om i udvalget.

Jeg var meget taknemlig for de venlige bemærkninger, hr. K. Helveg Petersen gjorde om det tidligere småbørnsseminarium i Vejle. Jeg deler ganske disse positive betragtninger.

Bestemmelsen om sløjdlæreruddannelsen kan vi utvivlsomt blive enige om at skære til på fornuftig måde i udvalgsarbejdet. Når hr. K. Helveg Petersen videre siger, at vi nok kan have behov for et bredt spektrum af besparelsesideer, er jeg meget enig heri, og jeg kan forsikre, at alle sådanne ideer vil være velkomne.

Hr. K. Helveg Petersen kom derefter ind på nogle mere principielle betragtninger om den kommende folkeskolereform og en nødvendig justering af læreruddannelsesloven. Jeg skal ved denne lejlighed kun sige, at der, om jeg så må sige, ingen umiddelbar nødvendighed er for en ændring af læreruddannelsesloven på grundlag af det udkast til

en folkeskolereform, som er udsendt til debat, og som snart vil komme til at foreligge i form af et egentligt lovforslag på tingets bord. Men det forhindrer selvfølgelig ikke, at ændringer i læreruddannelsen ud fra et lidt videre perspektiv kan være hensigtsmæssige. Dem vil jeg naturligvis meget gerne overveje, og vi har da også overvejet enkelte spørgsmål i denne forbindelse. Jeg har med Dansk Seminarieforening haft nogle drøftelser herom for nylig.

Hr. Aage Frandsen ville gerne vide, hvilke andre besparelser undervisningsministeriet har gennemført og skal gennemføre. Jeg tror, det bliver lidt for langt inden for rammerne af en førstebehandling at komme ind herpå, men vil meget gerne i uddannelsesudvalget redegøre for de forskellige besparelsesområder.

Så vil jeg i øvrigt gerne takke ordførerne for en overordentlig imødekommende og meget fair behandling af det fremsatte lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.

(Lovforslaget (nr. 86) findes i tillæg A. sp. 2009, fremsættelsen i tidenden sp. 1047).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Olsen: På mit partis vegne skal jeg anbefale lovforslaget, som kort fortalt indebærer, at de kommunale gymnasier og studenterkurser pr. 1. april 1973 overgår til amterne, og at dette ordnes på grundlag af retningslinjer, hvorom de implicerede parter opnåede enighed i juli 1972.

Ellen Strange Petersen: Lovforslaget er en konsekvens af tidligere vedtagelser her i folketinget, og jeg kan give tilslutning på mit partis vegne.

Jeg ser alligevel gerne, at det kommer til udvalgsbehandling, bl.a. for at man kan se nærmere på de betænkeligheder, som repræsentanterne for Kommunernes Landsforening åbenbart har haft, inden de tiltrådte indstillingen; det fremgår af bilaget. Jeg mindes den diskussion, undervisningsministeren nylig har haft med min partifælle hr. Erik Hansen (Vejle amt) om placeringen af et nyt gymnasium i Vejle amt, og mener på baggrund heraf, at vi i udvalget også må drøfte planlægningsudvalgets sammensætning. Det er så svært, når man på én gang vil centralisere og decentralisere. Men vi vil som tidligere sagt gerne være med til at finde en fornuftig balance mellem disse problemer.

Robert Christensen: Det lovforslag, vi nu har til første behandling, indeholder det princip, at de kommunale gymnasier skal overføres til amtskommunernes regie, og jeg vil gerne på venstres vegne sige, at princippet giver vi tilslutning til.

I fremsættelsestalen kommer ministeren ind på, om man eventuelt også skulle overføre statsgymnasierne til amtet. Jeg forstår, at det ikke er med nu, men at der eventuelt kan komme et lovforslag om noget sådant på et senere tidspunkt, og derfor finder jeg anledning til at sige, at vi i venstre har den opfattelse, at det er nødvendigt at have visse gymnasier, der drives som statsgymnasier. Vi kan ikke helt undvære dem.

I lovforslaget om gymnasieskoler er det sådan, at ministeren skal godkende gymnasiernes oprettelse og deres placering. Derom vil jeg sige, at selv om vi anerkender, at amterne nu er blevet store enheder, som selvfølgelig må have den størst mulige grad af selvstyre og selvbestemmelse, bør ministeriet alligevel have ret til at forhindre det, hvis man mener, at der foregår noget, der er i strid med planlægningen. Jeg har forstået — hvis jeg har misforstået det, vil jeg gerne rettes — at et af de kriterier, ministeriet går ud fra, er, at i fremtiden skal gymnasier, handelsskoler og tekniske skoler helst være placeret i nærheden af hinanden, og også det

er et princip, vi i venstre kan give tilslutning til.

Derimod kan vi være en lille smule betænkelige ved de krav, man stiller til befolkningsunderlaget, for at et gymnasium kan oprettes, for man må jo ikke lave det sådan, at man ikke kan få gymnasier i de tyndt befolkede egne. Det vil vi i hvert fald nødig se. Jeg kan ikke rigtig se, at det kunne gøre noget, om vi fik en del gymnasier her i landet, der ikke havde tilstrækkelig stort elevtal til, at man kunne lave alle de nye, moderne linjer. Man kunne godt have nogle mindre gymnasier med få linjer og dermed få mulighed for at få den dækning af gymnasier i de tyndt befolkede egne, som vi mener er nødvendig. Forudsætningen for, at ungdommen kommer ind i en længerevarende uddannelse, er jo normalt, at den har nem adgang til den uddannelse, der er grundlæggende for den højere uddannelse.

Det var altså et par kritiske bemærkninger samtidig med en anerkendelse af de principper, ministeriet bruger ved godkendelsen. Vi vil gerne fra venstre være med til en velvillig behandling af lovforslaget i udvalget.

Samuelson: Jeg kan på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget. Jeg synes, det må være rimeligt, at gymnasiesektoren ligger i amtskommunal regie. Vi er nok somme tider lidt for tilbøjelige til at lægge mange ting ned til primærkommunerne. Gymnasiesektoren bør ligge hos amtskommunen.

Jeg vil ønske ministeren held og lykke med også at få taget statsgymnasiernes problemer op. Jeg mener, at vi må komme frem til en løsning, så også de kan blive amtskommunale.

Når ministeren har overstået det, vil jeg spørge, om han så vil overveje, hvad vi skal gøre ved skolenavnene på gymnasieskolerne. De hænger faktisk og blafrer lidt; der er ikke rigtig nogen beføjelser for dem. Det er lidt forskelligt, om det er et kommunalt gymnasium eller et statsgymnasium, og nu får vi altså endnu flere amtskommunale gymnasier. Jeg vil meget gerne have, at vi får overvejet, om der skal være skolenavn ved gymnasierne, og hvis der fortsat skal være det, hvilke beføjelser de så skal have.

Aage Frandsen: Jeg kan også til dette lovforslag på mit partis vegne i fru Kristine Helthbergs fravær tilsige velvillig behandling både i udvalget og ved dets endelige vedtagelse, idet der er tale om en konsekvens af en tidligere vedtagelse her i folketinget. Hvis der er andre problemer vedrørende gymnasierne som amts- eller statsskoler, kan det drøftes i udvalget, og vi kan sige, at vi også vil tage disse problemer velvilligt op.

Hørn: Det er nogle bemærkninger fra det ærede medlem hr. Robert Christensen, der giver mig anledning til at tage ordet. Hr. Robert Christensen mente, at man kunne acceptere to former for gymnasier frem i tiden. Det må jeg bestemt vende mig imod. Når jeg har den opfattelse, hænger det sammen med, at det vel skyldes 1903-skolereformen, hvor vi fik mellem- og realskolesystemet, som nok var det mest progressive system, vi har haft, at vores folk i dag har den økonomiske stilling, de har. Mellem- og realskoleloven dengang gav en løftning, som vi nødig ville have været foruden.

Der er kæmpet i mange år — i hvert fald fra jeg kom her i tinget for mange år siden — for at få en ligestilling mellem de kommunale gymnasier og realskoler og statsgymnasierne. Der var en forskelsbehandling, idet de kommuner, som havde kommunale gymnasier og realskoler, måtte bære en tungere byrde end andre. Det er ikke rimeligt at have denne forskelsbehandling. Jeg mener, at nu må vi ud af det, og hvis jeg ikke tager meget fejl, er det sådan, at en forudsætning for de kommunale organisationer, både Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening, for at tilslutte sig hele kommunalreformen var, at alle gymnasier blev amtskommunale.

Jeg ved godt, at lærerne ved statsgymnasierne forsøger at opretholde det nuværende system med de fordele, det er at have statsgymnasier, og det er der vel menneskeligt set ikke noget at sige til. Men hvis vi vil økonomisk lighed landet over, må statsgymnasiernes lærere finde sig i, at der er noget for denne nation vigtigere, end om de har en lille fordel fremfor andre.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Jeg kan takke ordførerne for en velvillig behandling af lovforslaget.

Fru Ellen Strange Petersen ønskede i udvalget at drøfte planlægningsudvalgets sammensætning, og det er jeg naturligvis helt parat til.

Derefter har der udspundet sig en diskussion imellem hr. Robert Christensen og hr. Horn om, hvorvidt også statsgymnasierne skulle overgå til amtskommunal status. Jeg forstod nu hr. Robert Christensen således, at der var tale om, at visse — vel underforstået få — gymnasier stadig væk skulle kunne ligge i den statslige regie, og det tror jeg også er rigtigt. Jeg er enig i hovedreglen: at langt de fleste statsgymnasier må overgå til amtskommunal status. Men der kan vel være nogle kostgymnasier, som en amtskommune måske ikke er interesseret i at få, fordi man får elever til dette gymnasium fra hele landet, og endelig kan der være brug for et eller to gymnasier til særlige fofsøgsformål. Jeg gad vidst, om uenigheden i og for sig er så stor, som man umiddelbart kunne få indtryk af.

Med hensyn til gymnasieplaceringen kan jeg helt bekræfte den antagelse, hr. Robert Christensen fremførte, nemlig at vi finder det hensigtsmæssigt i disse år, hvor det er muligt, at placere gymnasier, handelsskoler og tekniske skoler i nærheden af hinanden ud fra et ønske om at få en større integration, en større harmonisering imellem uddannelserne på trinnet for de 16—19-årige.

Jeg er ganske enig med hr. Robert Christensen i det synspunkt, at der også bør være gymnasier i de tyndt befolkede egne. Men jeg synes, når man ser på et kort over gymnasiespredningen i landet, at der er en meget pæn spredning i gymnasiernes placering, for der er da også gymnasier i en række tyndt befolkede egne.

Men det er fuldstændig rigtigt, at vi er inde i det dilemma her, at der øjensynlig er et vist behov for en koncentration af bygningsinvesteringerne af hensyn til de planer, som vi synes vi kan begynde at skimte konturerne af for uddannelserne af de 16—19-årige, men samtidig ønsker vi at skabe et endnu mere ligeligt og alsidigt uddannelses-tilbud i landets forskellige egne. Jeg er helt enig med hr. Robert Christensen i, at vi må prøve, så vidt det overhovedet er muligt, at klare begge disse problemer, for der er jo nogle overordentlig betragtelige geografiske barrierer for en ligelig adgang til

[Undervisningsministeren.]

uddannelserne, som i særlig grad rammer landdistrikterne.

Hr. Samuelson opfordrede mig til at overveje gymnasieskolernes skolenævn og deres beføjelser, og også det tager jeg meget gerne en drøftelse af i udvalget.

Til hr. Horn skal jeg kun sige, at dette vel i og for sig ikke er lejligheden til at præstere memoirer over den danske realskole. Jeg er ganske enig i, at realskolen for mange af vore folk, som hr. Horn udtrykte det, har været en løftestang, har givet en mulighed for social opstigning i samfundet, og hvad man ellers kan sige. Men jeg vil dog gerne i lyset af den folkeskolereform, som kommer til drøftelse inden længe, sige, at den har dog ikke været det i højere grad, end at 85 pct. af børnene fra socialgruppe 1 kommer i realafdelingen, mens det kun drejer sig om 21 pct. af børnene fra socialgruppe 5.

Robert Christensen: Jeg tager ikke ordet i anden omgang for at komme med bemærkning til ministeren, for jeg har indtryk af, at vi stort set er enige. Ellers er det da heller ikke vores opgave at arbejde os længere fra hinanden.

Men der skete jo det, at bare en kort bemærkning fra mig, som jeg ikke uddybede, gav anledning til hr. Horns bemærkning til mig. Det hele hviler vistnok på en misforståelse. Jeg tænkte netop på statsgymnasiet i Nyborg, som har en kostafdeling. Jeg ved jo, at vi her i landet f. eks. har nogle isolerede øer, hvorfra de unge mennesker ikke kan følge et daggynasium, men er nødt til at flytte hjemmefra for at få en gymnasieuddannelse. At drive et sådant gymnasium, som faktisk skal tage elever fra hele landet, mener jeg fortsat er en statsopgave og ikke en kommunal opgave.

Jeg tror ikke, hr. Horn og jeg er så uenige efter den bemærkning.

Horn: Jeg vil blot gøre opmærksom på, at Nyborg gymnasium er et kommunalt gymnasium, mens kostafdelingen er statslig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 22. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Redegørelse af udenrigsministeren.*

2) *Spørgsmål til ministrene.*

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om etablering af en fælles strukturpolitik for fiskerisektoren og om den fælles markedsordning for fiskerivarer m. v.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m. v.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for frugt og gartneriprodukter m. v.

Mødet hævet kl. 16.01.

24. møde.

Onsdag den 22. november kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Redegørelse af udenrigsministeren.
(Redegørelse nr. IV).

Udenrigsministeren (K. B. Andersen): I dag begynder i Helsingfors de forberedende